

Selvitys suomi/ruotsi toisena kielenä -opetustarjonnasta eri koulutusasteilla

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:36

Eppu Ojala

Selvitys suomi/ruotsi toisena kielenä -opetustarjonnasta eri koulutusasteilla

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:36

Eppu Ojala

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Undervisnings- och kulturministeriet

PL / PB 29

00023 Valtioneuvosto / Statsrådet

<http://www.minedu.fi/OPM/julkaisut>

Taitto / Ombrytning: Valtioneuvoston hallintoyksikkö / Statsrådets förvaltningsenhet, Teija Metsänperä

ISBN 978-952-263-428-3 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja /

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:36

Sisältö

1	Johdanto	4
2	Suomi /ruotsi toisena kielenä -opetus varhaiskasvatuksessa	6
3	Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus perusopetuksessa	7
4	Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus ammatillisessa koulutuksessa	10
5	Suomi /ruotsi toisena kielenä -opetus lukiokoulutuksessa	12
6	Kotimaisten kielten opetus vapaassa sivistystyössä	15
7	Loppupäätelmät	17
	Lähteet	18
	Liitetaulukot	20
	Kuvailulehti	22
	Presentationsblad	23

1 Johdanto

Hyvä kotimaisen kielen taito auttaa maahanmuuttajia sopeutumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Kielitaito turvaa yhdenvertaiset mahdollisuudet ja tarjoaa välineen osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan toimintaan. Suomen/ruotsin kielen opetus on tärkeä osa maahanmuuttajien koulutusta, sillä hyvä kotimaisen kielen taito antaa mahdollisuuden jatkokoulutukseen pääsyyn ja opinnoissa menestymiseen.¹

Suomi ja ruotsi toisena kielenä ovat vieraskielisille tarkoitettuja äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä. Vieraskielinen oppilas voi opiskella suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää, jos hänen suomen/ruotsin kielen taitonsa ei ole äidinkielen veroista.² Maahanmuuttajaoppilas voi kaikissa koulutusvaiheissa opiskella suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärää tavallisen äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän sijaan. Todellisuudessa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusjärjestelyt vaihtelevat joka koulutusasteella kuitenkin suuresti riippuen opetuksen järjestäjän oppilasmäärästä ja resursseista.³ Peruskoulussa ja lukiokoulutuksessa annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä -oppituntien määrä on kasvanut viime vuosina huomattavasti vieraskielisten oppilaiden määrän lisääntyttyä. **Vuodesta 2010 vuoteen 2015 suomi/ruotsi toisena kielenä erillisen valtionavustuksen turvin annettujen opetustuntien määrä esi-, perus-, ja lukiokoulutuksessa kasvoi noin 69 %.**

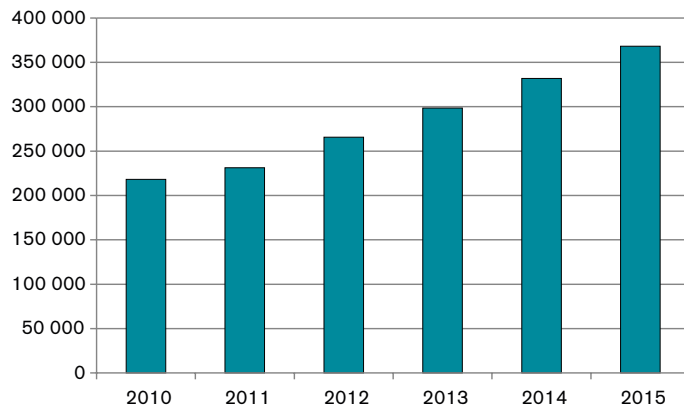
Tämän työn tarkoituksena on selvittää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus toteutuu varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa. Työssä luodaan katsaus myös vapaassa sivistystyössä tarjottavaan kotimaisten kielten opetukseen. Korkeakoulut jäävät tämän selvityksen ulkopuolelle, sillä niiden tarjoamaa kotimaisen kielen opetusta vieraskielisille opiskelijoille kartoitettiin vastikään Jyväskylän yliopiston kyselyssä.⁴

1 Opetushallitus (2008). Suomi toisena kielenä perusopetuksessa -esite.

2 Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S. 14. http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2016/maahanmuuttajien_koulutuspolut_integrointi.html

3 Pirinen, T. (toim.). 2016. S. 85–86.

4 Haapakangas, E. Kyckling, E. Saarinen, T & Vaarala, H. (2016)

Kuvio 1. Esi-, perus-, ja lukiokoulutuksessa annetut suomi/ruotsi toisena kielenä opetustunnit vuosina 2010–2015.

Lähde: Laskettu Opetushallituksen myöntämistä valtionavustuksista. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 11 ja Taulukko 12. Oppituntien määrä perustuu erillisen valtionavustuksen turvin annettuun opetukseen.

2 Suomi /ruotsi toisena kielenä -opetus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluvat päiväkodit, perhepäivähoito, kerho- ja leikkitoiminta sekä esiopetus. Varhaiskasvatuksen suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksella halutaan tukea lapsen toiminnallista monikielisyyttä ja tuoda monikulttuurisuus näkyväksi osaksi lapsen arkea. Näin edistetään maahanmuuttajalapsen sopeutumista suomalaiseen yhteiskuntaan.⁵ Maahanmuuttajien varhaiskasvatuksessa korostuu vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteistyö, sillä oppimis- ja kasvatuskäytännöissä ilmenee usein kulttuurisia eroja. Maahanmuuttajalasten osallistumista varhaiskasvatukseen tulisi edistää. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpide-esityksessä⁶ linjataan, että varhaiskasvatus tulisi aina sisällyttää osaksi perheen kotoutumissuunnitelmaa. Varhaiskasvatuksen sisällössä tulisi painottaa erityisesti kielen opetusta.

Kunnilla ei ole velvoitetta järjestää erityistä suomen/ruotsin kielen opetusta varhaiskasvatuksessa. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen⁷ teettämän kyselyn (2012–2013) mukaan opetuksen järjestämisessä on suurta hajontaa. **Lähes puolilla kyselyyn vastanneista opetuksen järjestäjistä ei tarjottu suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta, kun taas kolmasosa järjestää sitä kaikille maahanmuuttajalapsille.** Kyselyn mukaan valtaosa opettajista näkisi lisäpanostukset opetustarjontaan tarpeellisina. Suomi toisena kielenä -opettajat ry:n⁸ mukaan varhaiskasvatuksen ongelmana on yhtenäisen valtakunnallisen ohjeistuksen puute. Esiopetuksen opetussuunnitelma käsittelee oppimäärää erityiskysymyksenä, jota voidaan toteuttaa mahdollisuuksien salliessa. Yhdistyksen mukaan suomi toisena kielenä -opetuksen tavoitteet ja menetelmät tulisi määrittää valtakunnallisesti, jotta varhaiskasvatussuunnitelman tavoite, kaikkien mahdollisuus oppia kotimaista kieltä, toteutuisi. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset tarvitsisivat myös valtakunnallista täydennyskoulutusta erityisesti kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden huomioinnissa. Opetushallitus antaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet syksyllä 2016. Perusteissa on linjattu aiempaa Stakesin suositusta vahvemmin myös vieraskielisten lasten suomen/ruotsin kielen oppimiseen liittyvät tavoitteet.

⁵ Opetushallitus (2008). Suomi toisena kielenä perusopetuksessa -esite.

⁶ Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S. 27.

⁷ Pirinen, T. (toim.). 2015.

⁸ Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus S2-opetuksen perustana, linkki:

<http://www.s2opettajat.fi/yhdistyksemme/toiminta/tyoryhmat/varhaiskasvatuksen-tyoryhma/>

3 Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus perusopetuksessa

Maahanmuuttajaoppilaiden⁹ määrä peruskouluissa on kasvanut tasaisesti ja vuoden 2015 korkea turvapaikanhakijamäärä tulee vahvistamaan tätä kehitystä. Maahanmuuttajaoppilaille suunnatun perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua osaksi suomalaista kieli- ja kulttuuriyhteisöä. Maahan kouluikäisenä tuleva oppilas sijoitetaan perusopetuksessa tavallisesti ikäänsä, tietojaan ja taitojaan vastaavalle vuosiluokalle. Esi- ja peruskouluopetusikäisille lapsille voidaan tarjota myös perusopetukseen valmistavaa opetusta, jolla tuetaan lapsen siirtymistä suomalaiseen opetusjärjestelmään. Pääpaino valmistavassa opetuksessa on suomen/ruotsin kielen opetuksessa.¹⁰ Turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien kasvava määrä lisää suomi/ruotsi toisena kielenä opettajien perus- ja täydennyskoulutuksen tarvetta.¹¹ Lisäksi suomi/ruotsi toisena kielenä opettajaryhmissä on tilastojen mukaan kelpoisuustilanne muita oppiaineita heikompi.¹²

Maahanmuuttajaoppilaat eivät ole yhtenäinen ryhmä, sillä oppilaat tulevat hyvin erilaisista maista ja koulutusjärjestelmistä. Tämä kasvattaa opetuksen yksilöllisen suunnittelun tarvetta. Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan Suomessa ero kantaväestön ja maahanmuuttajaväestön välillä esimerkiksi lukutaidossa on länsimaiden suurimpia. Tarkastusvirasto korostaa, että maahanmuuttajille tarkoitetuista koulutuksen tukipalveluista huolehtiminen perusopetuksessa on tärkeää yhteiskunnan hyvinvoinnin, mutta myös valtiontalouden kannalta.¹³

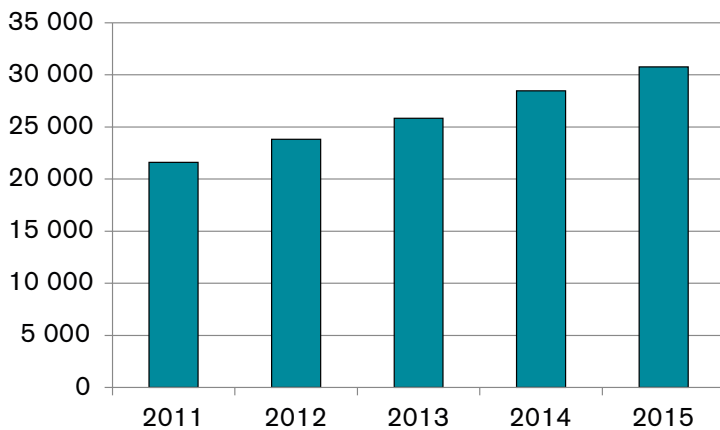
9 ”Maahanmuuttajaoppilailla tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita että suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria.” Lähde: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/kieli_ja_kulttuuriryhmat/maahanmuuttajataustaiset_oppilaat

10 Emt

11 Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S. 14, 20, 28.

12 S2-opettajien yhdistyksen ja opetusalan ammattijärjestön mukaan erityisesti perusopetukseen valmistavassa opetuksessa kelpoisuusvaatimusten puuttuminen on johtanut vaihtelevaan opetuksen tasoon. Opettajaksi on palkattu henkilöitä, joilla ei ole suomi tai ruotsi toisena kielenä opintoja. Ongelmaan voitaisiin vastata tarjoamalla valmistavan opetuksen opettajille ammatillista lisäkoulutusta.
<http://www.s2opettajat.fi/yhdistyksemme/toiminta/kannanotot/>

13 Maahanmuuttajaoppilaat ja perusopetuksen tuloksellisuus (2015). Valtiontalouden tarkastusvirasto. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 12/2015. S. 5

Kuvio 2. Vieraskieliset peruskoulun (vuosiluokat 1–9) oppilaat vuosina 2011–2015.
Lähde: Tilastokeskus. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 13.

Tilastokeskuksen mukaan vieraskielisten oppilaiden määrä perusopetuksessa kasvoi 42 % vuodesta 2011 vuoteen 2015. Vieraskielisten oppilaiden suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen myönnetään valtionavustusta enintään kolmesta opetustunnista viikossa ja vähintään neljän oppilaan ryhmää kohti. Kunnassa/opetuksen järjestäjän koulussa opetusta tarvitsevien oppilaiden määrän ollessa vähemmän kuin neljä, voidaan valtionavustusta myöntää myös kahden oppilaan ryhmälle. Vaikka erillistä valtionavustusta suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen järjestämiseen voi hakea kuusi vuotta valmistavan opetuksen jälkeen, suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen tarve jatkuu vieraskielisillä oppilailla usein koko peruskoulun ajan.¹⁴ Perusopetuksessa suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleiden määrä nousi 13 673:ta oppilaasta 21 674:een vuodesta 2007 vuoteen 2012. Ruotsia opiskelevien osuus on ollut vähäinen. Esimerkiksi vuonna 2012 ruotsia toisena kielenä opiskeli vain 310 oppilasta. **Yhteensä suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleiden määrä kasvoi 59 % vuodesta 2007 vuoteen 2012.**

Taulukko 1. Perusopetuksessa suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelleet vuosina 2007–2012.

Kieli	2007	2008	2009	2010	2012	muutos 2007–2012	(%)
suomi toisena kielenä yhteensä	13 551	14 742	16 411	17 861	21 364	7 813	58
ruotsi toisena kielenä yhteensä	122	149	162	174	310	188	154
<i>suomi ja ruotsi yhteensä</i>	13 673	14 891	16 573	18 035	21 674	8 001	59

Lähde: Koulutuksen tilastollinen vuosikirja 2014, Opetushallitus.

Perusopetuksessa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta järjestetään kunnissa hyvin vaihtelevasti. Tavallisesti oppilaat osallistuvat äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneille ja saavat lisäksi muutaman tunnin viikossa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta. Opetushallituksen¹⁵ mukaan **noin 12 % maahanmuuttajaoppilaista saa suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta koko äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tuntimäärän verran ja koko maassa noin neljäsosa maahanmuuttajaoppilaista ei saa kyseistä opetusta lainkaan.** Erillinen suomi tai ruotsi toisena kielenä opetus olisi tärkeää oppilaan kielitaidon kehitty-

¹⁴ Nissilä, L. 16.4.2016. <http://pohjoissuomens2opettajat.yhdistysavain.fi/tapahtumat/>

¹⁵ Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S. 14.

misen kannalta. Perusopetuksessa erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä -oppituntien määrä kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2015 noin 22 %.

Taulukko 2. Perusopetuksessa annetut suomi tai ruotsi toisena kielenä opetustunnit vuosina 2013–2015.

Toinen kieli	2013	2014	2015	muutos 2013–2014 (%)	muutos 2013–2015 (%)
suomi ja ruotsi yhteensä	294 146	322 496	360 013	10	22

Lähde: Laskettu Opetushallituksen myöntämistä valtionavustuksista vuosina 2013–2015. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 11 ja Taulukko 12. Oppituntien määrä perustuu erillisen valtionavustuksen turvin annettuun opetukseen.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus¹⁶ arvioi perusopetuksen päättövaiheen suomi toisena kielenä -oppimistuloksia vuonna 2015. Maahanmuuttajaoppilaiden taitotasoon vaikutti eniten Suomessa vietetty aika. Arvioinnissa erityisen hyvän osaamisen saavuttivat oppilaat, jotka olivat opiskelleet pelkästään suomi toisena kielenä -oppimäärää suomi äidinkielenä -oppitunneilla ilman eriyttämistä. Näistä oppilaista suurin osa oli käynyt koko perusopetuksen Suomessa. Arviointi herättääkin kysymyksen suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän tarpeellisuudesta niille oppilaille, jotka normaalisti opiskelevat suomi äidinkielenä -ryhmän mukana, mutta heidän päättöarviointinsa tapahtuu suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärän perusteella. Arviointiin osallistuneiden suomi toisena kielenä -oppilaiden oppimistuloksissa oli havaittavissa myös alueellisia eroja. Maaseutukunnissa oppimistulokset olivat heikompia verrattaessa kaupunkeihin.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen mukaan koulujen perusopetuksessa tulisi vahvemmin kiinnittää huomiota maahanmuuttajaoppilaan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärän valintaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusresursseja tulisi keskittää oppilaille, joiden kielelliset valmiudet eivät todellisuudessa riitä osallistumaan suomen kieli ja kirjallisuus -opetukseen sekä erityisesti oppilaille, jotka ovat tulleet myöhäisessä vaiheessa suomalaisen perusopetukseen. Opintopolun sujuvuuden varmistamiseksi tarvitaan myös runsaasti yhteistyötä kotimaisten kielten opettajien kesken.¹⁷ Nämä tekijät parantavat maahanmuuttajaoppilaiden edellytyksiä päästä jatkokoulutukseen¹⁸. Selvityksen mukaan valtaosa suomi tai ruotsi toisena kielenä opettajista on kuitenkin varsin tyytyväisiä opetusjärjestelyiden nykytilaan kouluissaan.¹⁹

¹⁶ Perusopetuksen päättövaiheen suomi toisena kielenä (S2) oppimistulosten arviointi 2015. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 13:2016
http://karvi.fi/app/uploads/2016/05/KARVI_1316.pdf

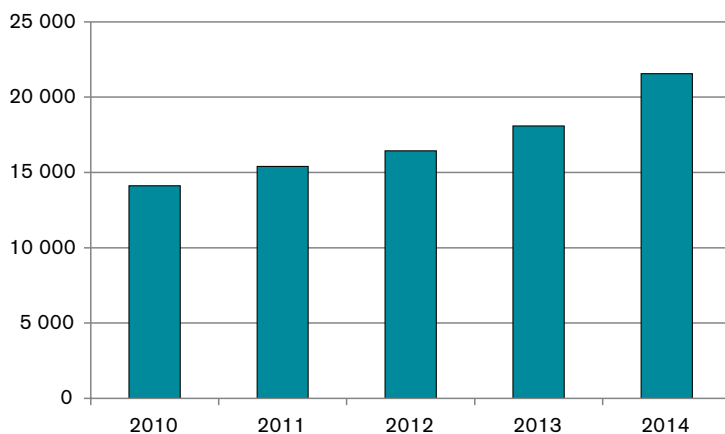
¹⁷ Emt.

¹⁸ Ks. Liitetaulukot, Taulukko 16. Perusopetuksen päättäneet lukiokoulutukseen hakeneet ja valituksi tulleet vuonna 2016. Vieraskielisiä hyväksyttiin lukiokoulutukseen suhteellisesti vähemmän verrattuna kotimaista kieltä äidinkielenä puhuviin.

¹⁹ Perusopetuksen päättövaiheen suomi toisena kielenä (S2) oppimistulosten arviointi 2015. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. 13:2016. S. 161–162.
http://karvi.fi/app/uploads/2016/05/KARVI_1316.pdf

4 Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus ammatillisessa koulutuksessa

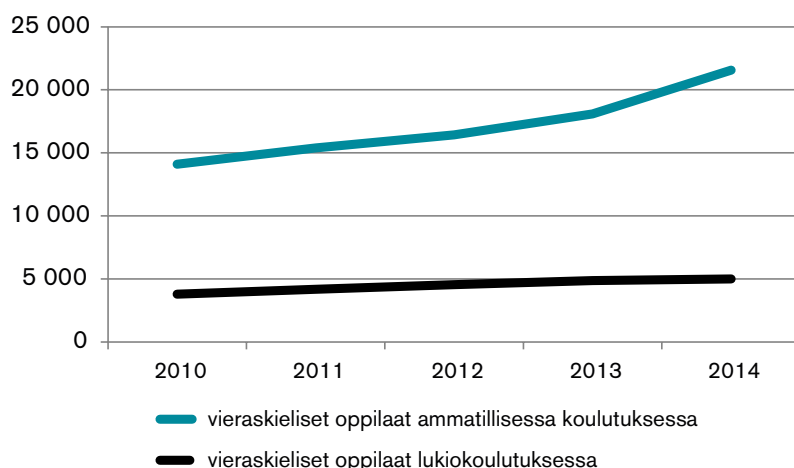
Vieraskielisten oppilaiden osuus ammatillisessa koulutuksessa on kasvanut viime vuosina huomattavasti. **Vuonna 2010 vieraskielisiä oppilaita oli 14 115, kun vuonna 2014 heitä oli 21 554.** Lisäksi vuonna 2015 saapuneista Suomeen jäävistä maahanmuuttajanuorista valtaosan on arvioitu sijoittuvan juuri ammatilliseen koulutukseen.

Kuvio 3. Vieraskielisten oppilaiden määrä ammatillisessa koulutuksessa vuosina 2010–2014.

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 14.

Maahanmuuttajanuoret sijoittuvat useammin ammatilliseen koulutukseen lukiokoulutuksen sijaan. Tosin myös lukiokoulutuksen vieraskielisten oppilaiden määrä on ollut kasvussa. **Vuodesta 2010 vuoteen 2014 ammatillisen koulutuksen vieraskielisten oppilaiden määrä kasvoi 53 %, kun samassa ajassa lukiokoulutuksen vieraskielisten oppilaiden määrä kasvoi 32 %.**

Kuvio 4. Vieraskieliset opiskelijat ammatillisessa ja lukiokoulutuksessa vuosina 2010–2014.
Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 14.

Maahanmuuttajaoppilas voi perusopetuksen jälkeen hakeutua myös ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen. **Vuonna 2016 koulutukseen valittiin 1 322 vieraskielistä oppilasta. Valittujen oppilasmäärä kasvoi 8 % vuodesta 2015 vuoteen 2016.**

Taulukko 3. Perusopetuksen jälkeiseen ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavaan koulutukseen hakeneet vieraskieliset oppilaat vuosina 2015 ja 2016.

Hakijat	2015	2016	muutos 2015–2016 (%)
kaikki hakijat	2 057	2 200	7
valitut	1 226	1 322	8

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu.

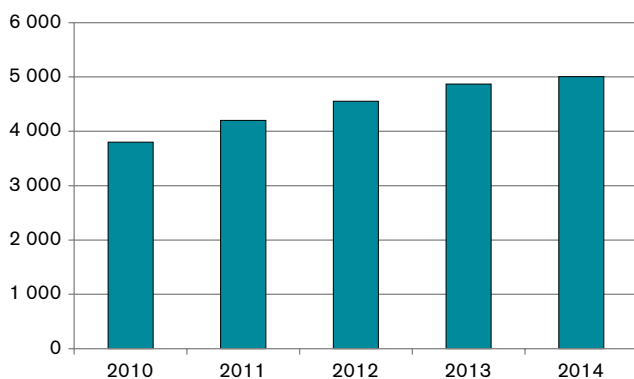
Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselytutkimuksen²⁰ mukaan vuosina 2012 ja 2013 noin 80 % kyselyyn vastanneista ammatillisista oppilaitoksista tarjosi suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta. Valtaosa kyselyyn osallistuneista opettajista oli sitä mieltä, että suomi/ruotsi toisena kielenä -opetustarjontaa tulisi lisätä. Ammatillisen koulutuksen suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksessa keskitytään erityisesti ammattisanaston hallintaan sekä tekstilajien opiskeluun. Kattavan kuvan saaminen suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen tarjonnasta ammatillisessa koulutuksessa on kuitenkin vaikeaa, koska koulutuksessa toimitaan osaamisperusteisesti, eikä osaamista ole sidottu opetustuntien määrään. Osaamista voi koulutuksessa kehittää eri tavoin ja koulutuksen järjestäjä voi vapaasti päättää koulutuksen pedagogisista ratkaisuista. Suomi/ruotsi toisena kielenä on yksi osa-alue viestinnän ja vuorovaikutusosaamisen tutkinnon osassa.²¹

20 Kuukka, K. (2015). 92–93. Teoksessa: Maahanmuuttajataustaiset oppijat suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. julkaisu 17:2015. S. 93–94.

21 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140801#Pidp745840>

5 Suomi /ruotsi toisena kielenä -opetus lukiokoulutuksessa

Lukiokoulutuksessa vieraskielisten oppilaiden määrä kasvoi vuodesta 2010 vuoteen 2014 noin 32 %. Vieraskielisten osuus ammatilliseen koulutukseen verrattuna on kuitenkin pieni. Opetushallituksen tavoitteena on, että yhä useampi maahanmuuttajataustainen hakeutuisi lukiokoulutukseen.²²

Kuvio 5. Lukiokoulutuksen vieraskielisten oppilaiden määrä vuosina 2010–2014.

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 14.

Lukiokoulutuksessa opetuskielen hyvä hallinta korostuu entisestään. Maahanmuuttajaoppilas voi jatkaa perusopetuksessa aloitettuja suomi/ruotsi toisena kielenä -opintoja. Lukion suomi/ruotsi toisena kielenä -oppimäärään kuuluu kuusi pakollista ja kolme syventävää kurssia. **Lukiokoulutuksessa suomea tai ruotsia toisena kielenä opiskelevien määrä kasvoi runsaasti, noin 252 % vuodesta 2008 vuoteen 2015.**²³

Taulukko 4. Lukiokoulutuksessa suomea /ruotsia toisena kielenä opiskelleet vuosina 2008–2015.

Toinen kieli	2008	2009	2010	2011	2013	2015	muutos 2008–2015 (%)
suomi	235	279	273	330	400	630	168
ruotsi					1	197	
<i>suomi ja ruotsi yhteensä</i>	235	279	273	330	401	827	252

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

²² Opetushallitus (2008). Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat lukiokoulutuksessa.

²³ Kumpulainen, T. (toim.) (2014). Koulutuksen virallinen vuosikirja 2014. Opetushallitus. Koulutuksen seurantaraportit 2014:10. S. 102.

Maahanmuuttajaoppilas voi hakeutua perusopetuksen jälkeen myös maahanmuuttajille tarkoitettuun lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen. Myös valmistavaan koulutukseen sisältyy suomi/ruotsi toisena kielenä -opintoja. **Lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen valittuja maahanmuuttajaoppilaita oli 167 vuonna 2016. Kasvua valittujen oppilaiden määrässä tapahtui vuodesta 2015 noin 7 %.**

Taulukko 5. Perusopetuksen jälkeiseen maahanmuuttajien ja vieraskielisten lukiokoulutukseen valmistavaan koulutukseen hakeneet ja valitut vuosina 2015 ja 2016.

Hakijat	2015	2016	muutos 2015–2016 (%)
kaikki hakijat	265	298	12
valitut	156	167	7

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

Vuonna 2014 erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä -opetustuntien määrä lukiossa yli kaksinkertaistui verrattuna vuoteen 2013. **Vuonna 2015 annettujen opetustuntien määrä laski hieman, mutta vuosina 2013–2015 koettiin silti 82 % prosentoin kasvu annettujen oppituntien määrässä.**

Taulukko 6. Lukiokoulutuksessa annetut suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetustunnit vuosina 2013–2015.

Toinen kieli	2013	2014	2015	muutos 2013–2014 (%)	muutos 2013–2015 (%)
suomi ja ruotsi yhteensä	4 388	9 421	7 985	115	82

Lähde: Laskettu Opetushallituksen myöntämistä valtionavustuksista vuosina 2013–2015. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 12. Oppituntien määrä perustuu erillisen valtionavustuksen turvin annettuun opetukseen.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen kyselytutkimuksen²⁴ mukaan vuosina 2012 ja 2013 noin 65 % kyselyyn vastanneista lukioista tarjosi suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetusta. Opettajakyselyn mukaan valtaosa opettajista piti opetuksen tarjonnan lisäämistä erittäin tarpeellisena. Myös lukiossa maahanmuuttajaoppilaiden suomen/ruotsin taitotaso saattaa vaihdella suuresti ja oppilaiden lähtötason kartoitus on tärkeää heti lukiokoulutuksen alkuvaiheessa²⁵. Suomea tai ruotsia toisena kielenä (eniten opettama aine) -opettajien määrä lukiossa kaksinkertaistui vuodesta 2010 vuoteen 2013. Opettajien kelpoisuustilanne on kuitenkin Opetushallituksen mukaan muita oppiaineita heikompi.

Taulukko 7. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajat (eniten opettama aine) lukiokoulutuksessa sekä heidän kelpoisuustilanteensa vuosina 2010 ja 2013.

Kieli	opettajat 2010	muodollisesti kelpoiset 2010	opettajat 2013	muodollisesti kelpoiset 2013
suomi toisena kielenä	28	21	70	57
ruotsi toisena kielenä	4	4	6	6
yhteensä	32	25	76	63

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

²⁴ Pirinen, T. (toim) 2015. 90-91.

²⁵ Opetushallitus (2008). Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat lukiokoulutuksessa.

http://www.oph.fi/download/46542_maahanmuuttajataustaiset_opiskelijat_lukiokoulutuksessa.pdf

Lukiokoulutuksessa maahanmuuttajaoppilaan kielitaitoa voidaan arvioida suomi tai ruotsi toisena kielenä -oppimäärän mukaisesti, vaikka oppilaille ei olisi tarjottu oppiaineen opetusta lukioaikana. Lukiossa on hyvin yleistä, että maahanmuuttajaoppilas käy sekä äidinkieli ja kirjallisuus että suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseja. Myös äidinkielen ylioppilaskokeen voi korvata suomi/ruotsi toisena kielenä -kokeella. Oppilas voidaan myös vapauttaa toisen kotimaisen kielen opiskelusta.²⁶ Kotimaisen kielen opiskelusta vapautettujen määrä on vuosina 2010–2015 pysynyt varsin tasaisena.

Taulukko 8. Lukion oppimäärän suorittaneista toisen kotimaisen kielen opiskelusta vapautetut vuosina 2010–2015.

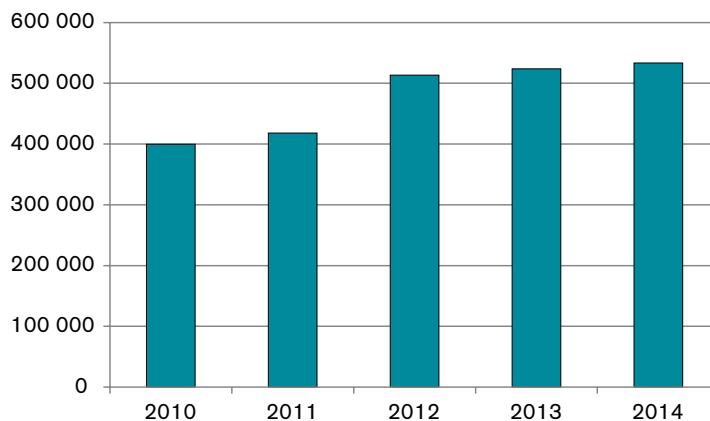
	2010	2011	2013	2015
<i>suomen/ruotsin kielen opiskelusta vapautetut</i>	191	228	220	191

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu

²⁶ Emt.

6 Kotimaisten kielten opetus vapaassa sivistystyössä

Vapaan sivistystyö oppilaitoksissa opiskelee suuri määrä vieraskielisiä opiskelijoita maahanmuuttajille tarkoitetuissa ryhmissä ja kaikille avoimissa ryhmissä.²⁷ **Vapaassa sivistystyössä (tutkintoon johtamattomassa) annetut suomen kielen opetustunnit kasvoivat vuodesta 2010 vuoteen 2014 noin 34 %.** Vuonna 2014 vapaan sivistystyön kaikki koulutusmuodot yhteenlaskettuna maahanmuuttajakoulutuksen oppilaiden määrä oli noin 35 000.²⁸

Kuvio 6. Vapaassa sivistystyössä (tutkintoon johtamattomassa) vuosina 2010–2014 annetut suomen kielen opetustunnit. Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu. Ks. Liitetaulukot, Taulukko 15.

Maahanmuuttajaopiskelijat keskittyvät erityisesti isoihin kaupunkeihin ja esimerkiksi vuonna 2014 puolet maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoista opiskeli Uudellamaalla.²⁹ Vapaassa sivistystyössä vuonna 2015 järjestettiin Helsingin seudulla 734 suomen kielen kurssia. Tampereen seudulla näitä järjestettiin 148 ja Turun seudulla 37.

²⁷ Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S.18.

²⁸ Saloheimo, L. (2016). Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa 2014. Opetushallitus, Vapaa sivistystyö ry.

²⁹ Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). S.18.

Taulukko 9. Helsingin, Tampereen ja Turun seuduilla vapaassa sivistystyössä järjestetyt suomen kielen kurssit vuonna 2015 (Kurssit jotka on ilmoitettu infopankkiin: www.finnishcourses.fi)

Kurssit	Helsingin seutu	Tampereen seutu	Turun seutu
suomen kieli	734	148	37

Lähde: Infopankki: www.finnishcourses.fi

Vapaan sivistystyön maahanmuuttajakoulutuksen opetustunneista noin 75 % on kielenopetusta. Opetushallituksen³⁰ mukaan vapaassa sivistystyössä järjestettävä suomen kielen opetus painottuu vahvasti alkeiskursseihin. Helsingin seudulla järjestetyistä suomen kielen kurseista 66 % oli vuonna 2014 niin sanottuja perustason kurseja (taitotaso A1.1–A2.2).

Taulukko 10. Helsingin seudulla järjestetyt vapaan sivistystyön suomen kielen kurssit taitotason mukaan 2015 (Kurssit jotka on ilmoitettu infopankkiin: www.finnishcourses.fi)

Kurssien taso	aloitustaso	perustaso A1.1–A2.2	keskitaso B1.1–B2.2	ylin taso C
kurssit	130	486	114	4

Lähde: Infopankki: www.finnishcourses.fi

³⁰ Janica Anderzen (2011). Maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2011:14. S. 41.

7 Loppupäätelmät

Varhaiskasvatuksessa kunnilla ei ole velvollisuutta järjestää suomen/ruotsin kielen opetusta ja opetus toteutuu varhaiskasvatuksessa hyvin vaihtelevasti. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen³¹ teettämän kyselyn (2013) mukaan **lähes puolilla kyselyyn vastanneista opetuksen järjestäjistä ei tarjota suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta, kun taas kolmasosa järjestää sitä kaikille maahanmuuttajalapsille.** Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstö näkee lisäpanostukset sekä kielenopetukseen että henkilöstön koulutukseen tarpeellisina.

Opetushallituksen mukaan vieraskielisten oppilaiden määrä perusopetuksessa kasvoi 42 % vuodesta 2011 vuoteen 2015 ja perusopetuksessa erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä -oppituntien määrä kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2015 noin 22 %. Tavallisinta on tilanne, jossa maahanmuuttajaoppilas käy samanaikaisesti suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksessa sekä suomi/ruotsi äidinkielenä opetuksessa. Haasteena on suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajien määrä sekä muita opettajaryhmiä heikompia kelpoisuustilanne.

Ammatillisessa koulutuksessa vieraskielisten oppilaiden määrä on kasvanut nopeasti, noin 53 % vuodesta 2010 vuoteen 2014. Lisäksi vuonna 2015 tulleiden turvapaikanhakijanuorten on arvioitu sijoittuvan pääasiassa ammatilliseen koulutukseen. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen tärkeys korostuu ammatilliseen koulutukseen valmistavassa koulutuksessa, jossa oppilaille pyritään tarjoamaan koulutuksen edellyttämä kielitaito.

Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut lukiokoulutuksessa hitaammin kuin ammatillisessa koulutuksessa. **Erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä tuntien määrä on kuitenkin kasvanut huomattavasti, noin 252 % vuodesta 2008 vuoteen 2015.** Lisäpanostukset suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen peruskoulussa sekä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voisivat parantaa vieraskielisten oppilaiden valmiuksia suorittaa lukiokoulutus.

Vapaassa sivistystyössä (tutkintoon johtamattomassa) annetut suomen kielen opetustunnit kasvoivat vuodesta 2010 vuoteen 2014 noin 34 %. Vapaan sivistystyön rooli maahanmuuttajien kielikoulutuksessa on merkittävä. Haasteena ovat opetuksen keskittyminen isoihin kaupunkeihin ja korkeamman taitotason kurssien puute.

31 Pirinen, T. (toim.). 2015.

Lähteet

- Anderzen, J. (2011). Maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2011:14.
- Haapakangas, E. Kyckling, E. Saarinen, T & Vaarala, H. (2016). Kotimaisen kielen koulutustarjonta kansainvälisille korkeakouluopiskelijoille. Jyväskylän yliopisto. Soveltavan kielentutkimuksen keskus. Saatavissa: <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/julkaisut/pdf-julkaisut/kotimaistenkieltenkoulutustarjonta>
- Kumpulainen, T. (toim.) (2014). Koulutuksen virallinen vuosikirja 2014. Opetushallitus. Koulutuksenseurantaraportit2014:10. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/163331_koulutuksen_tilastollinen_vuosikirja_2014.pdf
- Kumpulainen, T. (toim.) Opettajat Suomessa 2013. Opetushallituksen koulutuksen seurantaraportti 2014:8. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/156282_opettajat_suomessa_2013.pdf
- Kuukka, K., Metsämuuronen J. Perusopetuksen päättövaiheen suomi toisena kielenä (S2) oppimistulosten arviointi 2015. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisu 13:2016. Saatavissa: <http://karvi.fi/publication/perusopetuksen-paattovaiheen-suomi-toisena-kielena-s2-oppimaaran-oppimistulosten-arviointi-2015/>
- Maahanmuuttajaoppilaat ja perusopetuksen tuloksellisuus (2015). Valtiontalouden tarkastusvirasto. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomukset 12/2015. Helsinki: Lonnberg Print & Promo. Saatavissa: <http://www.kieliverkosto.fi/dokumentti/maahanmuuttajaoppilaat-ja-perusopetuksen-tuloksellisuus/>
- Nissilä, L. Suomi toisena kielenä -opettajien koulutuspäivät. Saatavissa: <http://pohjoissuomens2opettajat.yhdistysavain.fi/tapahtumat/>
- Pirinen, T. (toim.). Maahanmuuttajataustaiset oppijat suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. julkaisu 17:2015. Saatavissa: <http://karvi.fi/publication/maahanmuuttajataustaiset-oppijat-suomalaisessa-koulutusjarjestelmassa/>
- Opetushallitus (2008). Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat lukiokoulutuksessa. Saatavissa: http://www.oph.fi/download/46542_maahanmuuttajataustaiset_opiskelijat_lukiokoulutuksessa.pdf
- Opetushallitus (2008) Maahanmuuttajataustaiset oppilaat perusopetuksessa. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/kieli_ja_kulttuuriryhmat/maahanmuuttajataustaiset_oppilaat
- Opetus- ja kulttuuriministeriö (2016). Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi - kipupisteet ja toimenpide-esitykset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu ja 2016:1. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2016/liitteet/okm1.pdf>

Saloheimo, L. (2016). Maahanmuuttajat ja maahanmuuttajakoulutus vapaan sivistystyön oppilaitoksissa 2014. Opetushallitus, Vapaa sivistystyö ry.

Suomi toisena kielenä -opettajien ry:n kannanotot. Saatavissa: <http://www.s2opettajat.fi/@Bin/754699/Perusopetukseen+valmistavan+opetuksen+opettajille+määriteltävä+pätevyys+ja+tarjottava+koulutusta.pdf>

Liitetaulukot

Taulukko 11. Esi-, perus-, ja lukiokoulutuksessa annetut suomi/ruotsi toisena kielenä opetustunnit vuosina 2010–2015.

Toisen kielen opetustunnit	2010	2011	2012	2013	2014	2015	muutos 2010–2015 (%)
suomi ja ruotsi yhteensä	218 190	231 253	265 714	298 534	331 917	367 998	69

Lähde: Laskettu opetushallituksen myöntämistä valtionavustuksista vuosina 2010–2015. Oppituntien määrä perustuu erillisen valtionavustuksen turvin annettuun opetukseen.

Taulukko 12. Opetushallituksen myöntämät valtionavustukset suomi/ruotsi toisena kielenä-opetukseen vuosina 2010–2015.

Opetustunnit, muu opetus, valtionavustukset	2010	2011	2012	2013	2014	2015
opetustunnit joille myönnetty avustusta	275 466	298 056	331 978	376 203	416 705	458 814
muun opetuksen osuus tunneista	57 256	66 803	66 264	77 669	84 788	90 816
valtionavustuksen kokonaismäärä euroa	5 922 080	6 408 204	7 137 503	8 088 343	8 959 129	9 258 871

Lähde: Opetushallituksen myönnetty valtionavustukset. Samassa kokonaisuudessa suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen kanssa myönnetään avustuksia esimerkiksi oppilaan oman äidinkielen opetukseen (muu opetus).

Taulukko 13. Vieraskieliset peruskoulun (vuosiluokat 1–9) oppilaat vuosina 2011–2015.

Oppilaat	2011	2012	2013	2014	2015	muutos 2011– 2015 (%)
vieraskieliset oppilaat	21 607	23 811	25 844	28 471	30 748	42

Lähde: Tilastokeskus.

Taulukko 14. Tutkintoon johtavan koulutuksen (lukio, ammatillinen, AMK, yliopisto) vieraskielisten opiskelijoiden määrä.

Oppilaat	2010	2011	2012	2013	2014	muutos 2010– 2014 (%)
vieraskieliset oppilaat ammatillisessa koulutuksessa	14 115	15 396	16 431	18 084	21 554	53
vieraskieliset oppilaat lukiokoulutuksessa	3 799	4 200	4 553	4 870	5 006	32
vieraskieliset opiskelijat korkeakouluissa	19 241	21 455	23 429	24 459	26 517	38
<i>yhteensä</i>	37 155	41 051	44 413	47 413	53 077	43

Lähde: Vipunen – opetushallinnon tilastopalvelu

Taulukko 15. Vapaassa sivistystyössä (tutkintoon johtamattomassa) vuosina 2010–2014 annetut suomen kielen opetustunnit.

Opetustunnit	2010	2011	2012	2013	2014	muutos 2010–2014 (%)
suomen kielen tunnit	399 744	417 949	513 218	523 885	533 213	33

Lähde: Vipunen – Opetushallinnon tilastopalvelu.

Taulukko 16. Perusopetuksen päättäneet lukiokoulutukseen hakeneet ja valituksi tulleet vuonna 2016.

Hakijat	ensisijaiset hakijat	kaikki hakijat	valitut	valittujen osuus ensisijaisista hakijoista (%)
kotimaista kieltä äidinkielenään puhuvat	30 526	36 635	29 107	95
vieraskieliset	1 338	1 574	1 110	82
<i>yhteensä</i>	31 864	38 209	30 217	94

Lähde: Vipunen – Opetushallituksen tilastointipalvelu.

Taulukko 17. Suomea tai ruotsia toisena kielenä (eniten opettama aine) opettavat opettajat ammatillisessa koulutuksessa vuosina 2010 ja 2013. (Opettajien määrää koskeva tieto tullaan keräämään vuonna 2016.)

Eniten opettama aine	opettajat 2010	muodollisesti kelpoiset 2010	opettajat 2013	muodollisesti kelpoiset 2013
suomi toisena kielenä	74	61	80	73
ruotsi toisena kielenä	6	4	10	6
<i>yhteensä</i>	80	65	90	79

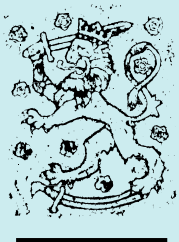
Lähde: Tilastokeskus – Opettajakyselyt keväällä 2010 ja 2013. Vastausprosentti ammatillisesta koulutusta antavissa oppilaitoksissa oli 86,2 % vuonna 2010 ja 90,4 % vuonna 2013 .

Kuvailulehti

Julkaisija Osasto	Opetus- ja kulttuuriministeriö Kansliapäällikön esikunta		Julkaisu-aika 15.11.2016	
Tekijä(t)	Eppu Ojala			
Julkaisun nimi	Selvitys suomi/ruotsi toisena kielenä -opetustarjonnasta eri koulutusasteilla			
Julkaisusarjan nimi ja numero	Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:36			
Julkaisun teema	koulutus			
Julkaisun osat	raportti ja liite			
Tiivistelmä	<p>Työssä oli tarkoitus selvittää, miten suomi/ruotsi toisena kielenä -opetus toteutuu varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa. Työssä luodaan katsaus myös vapaassa sivistystyössä tarjottavaan kotimaisten kielten opetukseen. Korkeakoulut jäävät tämän selvityksen ulkopuolelle, sillä niiden tarjoamaa kotimaisen kielen opetusta vieraskielisille opiskelijoille kartoitettiin vastikään Jyväskylän yliopiston kyselyssä.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa kunnilla ei ole velvollisuutta järjestää suomen/ruotsin kielen opetusta ja opetus toteutuu varhaiskasvatuksessa hyvin vaihtelevasti. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen teettämän kyselyn (2013) mukaan lähes puolilla kyselyyn vastanneista opetuksen järjestäjistä ei tarjota suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta, kun taas kolmasosa järjestää sitä kaikille maahanmuuttajalapsille. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen mukaan varhaiskasvatuksen henkilöstö näkee lisäpanostukset sekä kielenopetukseen että henkilöstön koulutukseen tarpeellisina. Opetushallituksen mukaan vieraskielisten oppilaiden määrä perusopetuksessa kasvoi 42 % vuodesta 2011 vuoteen 2015 ja perusopetuksessa erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä -oppituntien määrä kasvoi vuodesta 2013 vuoteen 2015 noin 22 %. Tavallisinta on tilanne, jossa maahanmuuttajaoppilas käy samanaikaisesti suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksessa sekä suomi/ruotsi äidinkielenä opetuksessa. Haasteena on suomi/ruotsi toisena kielenä -opettajien määrä sekä muita opettajaryhmiä heikompi kelpoisuustilanne.</p> <p>Ammatillisessa koulutuksessa vieraskielisten oppilaiden määrä on kasvanut nopeasti, noin 53 % vuodesta 2010 vuoteen 2014. Lisäksi vuonna 2015 tulleiden turvapaikanhakijanuorten on arvioitu sijoittuvan pääasiassa ammatilliseen koulutukseen. Suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen tärkeys korostuu ammatilliseen koulutukseen valmistavassa koulutuksessa, jossa oppilaille pyritään tarjoamaan koulutuksen edellyttämä kielitaito.</p> <p>Vieraskielisten opiskelijoiden määrä on kasvanut lukiokoulutuksessa hitaammin kuin ammatillisessa koulutuksessa. Erillisen valtionavustuksen turvin annettujen suomi/ruotsi toisena kielenä tuntien määrä on kuitenkin kasvanut huomattavasti, noin 252 % vuodesta 2008 vuoteen 2015. Lisäpanostukset suomi/ruotsi toisena kielenä -opetukseen peruskoulussa sekä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa voisivat parantaa vieraskielisten oppilaiden valmiuksia suorittaa lukio-koulutus.</p> <p>Vapaassa sivistystyössä (tutkintoon johtamattomassa) annetut suomen kielen opetustunnit kasvoivat vuodesta 2010 vuoteen 2014 noin 34 %. Vapaan sivistystyön rooli maahanmuuttajien kielikoulutuksessa on merkittävä. Haasteena ovat opetuksen keskittyminen isoihin kaupunkeihin ja korkeamman taitotason kurssien puute.</p>			
Asiasanat	maahanmuuttajat, suomi toisena kielenä, ruotsi toisena kielenä			
URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-428-3			
	ISBN (nid.) -	ISSN (painettu) -	ISBN (PDF) 978-952-263-428-3	ISSN (PDF) 1799-0351
	Sivumäärä 24	Kieli suomi	Dnro 44/040/2015	
Julkaisun jakelu/ myynti	www.minedu.fi/julkaisut http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi			
Julkaisun kustantaja	Opetus- ja kulttuuriministeriö			

Presentationsblad

Utgivare Avdelningen	Undervisnings- och kulturministeriet Kanslichefens stab	Utgivningsdatum 15.11.2016	
Författare	Eppu Ojala		
Publikationens namn	Utredning av utbudet av undervisning i finska eller svenska som andraspråk på olika utbildningsstadier		
Seriens namn och nummer	Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2016:36		
Publikationens tema	utbildning		
Publikationens delar	Rapport och bilaga		
Referat	<p>Utredningens mål var att kartlägga undervisningen av finska eller svenska som andraspråk inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen. I rapporten ingår även en översikt av undervisningen i de inhemska språken inom det fria bildningsarbetet. Högskolorna tas inte upp i utredningen, eftersom deras undervisningsutbud i de inhemska språken till studerande med annat modersmål än finska eller svenska kartlades nyligen i en enkät som genomfördes av Jyväskylän universitet.</p> <p>Inom småbarnspedagogiken är kommunerna inte skyldiga att ordna undervisning i finska eller svenska och därmed finns det stor variation på denna punkt. Enligt en enkät som Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) lät utföra 2013 erbjöd nästan hälften av de utbildningsanordnare som svarade på enkäten ingen andraspråksundervisning i finska eller svenska medan en tredjedel av dem ordnade undervisning i finska eller svenska till alla invandrabarn. Enligt NCU anser de anställda inom småbarnspedagogiken att det behövs mer satsningar både på språkundervisningen och på utbildning av personalen. Enligt Utbildningsstyrelsen ökade andelen elever med annat modersmål än finska eller svenska inom den grundläggande utbildningen med 42 procent mellan 2011 och 2015. Lektionsvolymen för andraspråksundervisning i finska eller svenska som anordnas med särskilt statsunderstöd ökade med cirka 22 procent mellan 2013 och 2015. I den vanligaste situationen får en invandrarelev både andraspråksundervisning och modersmålsundervisning i finska eller svenska. En utmaning är att det finns få andraspråkslärare i finska eller svenska och andelen obehöriga lärare är större än i andra lärargrupper.</p> <p>Inom yrkesutbildningen har andelen elever med annat modersmål än finska eller svenska ökat snabbt, med cirka 53 procent mellan 2010 och 2014. Dessutom kommer de unga asylsökande som kom till Finland 2015 antagligen att placera sig huvudsakligen inom yrkesutbildningen. Betydelsen av andraspråksundervisning i finska eller svenska framhävs i den förberedande utbildningen för yrkesutbildning där det är meningen att alla elever ska få de språkkunskaper som behövs i yrkesutbildningen.</p> <p>Antalet elever med annat modersmål än finska eller svenska har ökat långsammare inom gymnasieutbildningen än inom yrkesutbildningen. Volymen av andraspråksundervisning i finska eller svenska som anordnas med särskilt statsunderstöd har ändå ökat markant, med cirka 252 procent mellan 2008 och 2015. Ytterligare satsningar på andraspråksundervisningen i finska eller svenska i grundskolan och i den förberedande utbildningen för gymnasieutbildning kan ge elever med annat modersmål än finska eller svenska bättre möjligheter att fullfölja gymnasieutbildningen. Inom det fria bildningsarbetet (icke examensinriktad utbildning) ökade undervisningsvolymen i finska med cirka 34 procent mellan 2010 och 2014. Det fria bildningsarbetet spelar en mycket viktig roll inom språkutbildningen för invandrare. Dess utmaning är att undervisningen mest finns i de större städerna och att utbudet av kurser på högre färdighetsnivå är litet.</p>		
Nyckelord	invandrare, finska som andraspråk, svenska som andraspråk		
URN	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-428-3		
	ISBN (tryckt) -	ISSN (tryckt) -	ISBN (PDF) 978-952-263-428-3
	Sidoantal 24	Språk finska	Dnro 44/040/2015
Distribution/ beställningar	www.minedu.fi/publikationer http://julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		
Förläggare	Undervisnings- och kulturministeriet		

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN 978-952-263-428-3 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)